

2023 m. metinės ataskaitos santrauka

2023 m. Europos bankininkystės institucijos (EBI) metinėje ataskaitoje aprašomi pagrindiniai pastarųjų 12 mėnesių pasiekimai ir darbas vykdant įgaliojimus ir įgyvendinant darbo programą. EBI pasiekimai aprašomi atsižvelgiant į makroekonominę ir geopolitinę situaciją.

Ataskaitoje pabrėžiama, jog EBI misija yra prisidėti prie Europos finansų sistemos stabilumo ir veiksmingumo užtikrinant visiems ES piliečiams naudingą paprastą, nuoseklų, skaidrų ir sąžiningą reguliavimą ir priežiūrą.

Sistemos „Bazelis III“ įgyvendinimas ES

EBI paskelbė veiksmų gaires, pagal kurias bus įgyvendinama sistema „Bazelis III“, suderinta su naujais ES bankininkystės reglamentais, Kapitalo reikalavimų reglamentu (KRR 3) ir Kapitalo reikalavimų direktyva (KRD 6). EBI rengė ataskaitų teikimo, rinkos rizikos ir vidaus modelio gaires. Pagrindinės darbo temos buvo pakeitimas vertybiniais popieriais, kapitalo emisijos, likvidumo rizika, palūkanų normos rizika ir priežiūros konvergencija – 2024 m. ir vėliau numatoma gauti 140 naujų įgaliojimų. Be to, EBI rengė investicinių įmonių reglamentavimo nuostatas ir skelbė naują informaciją apie padengtas obligacijas, nuosavas lėšas, valdymą ir įvairovę. Ateinančiais metais numatoma atidžiau tikrinti patekimo į trečiųjų šalių rinkas ir palūkanų normos riziką bankinėje knygoje (IRRBB).

Atliktas platus ES masto testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

2023 m. EBI atliko ES masto testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Jo imtis išplėsta, tikrinta 70 bankų iš 16 šalių – 75 proc. ES bankų turto. Bankų atsparumas buvo vertinamas pagal atskaitos ir nepalankius scenarijus, apimančius priežiūrinės grynųjų mokesčių ir komisinių pajamų projekcijas „iš viršaus į apačią“. Pirmą kartą atsižvelgta į išsamius sektorių duomenis apie kredito nuostolius, siekiant įvertinti ekonominio netikrumo poveikį. Rezultatai parodė, kad Europos bankai išliko atsparūs nepaisant stipraus nuosmukio, didelės infliacijos, didėjančių palūkanų normų ir kredito maržų.

Be to, atlikusi nerealizuotųjų obligacijų nuostolių *ad hoc* analizę EBI pažymėjo, kad 2023 m. vasario mėn. duomenimis, bankai amortizuota savikaina turėjo 75 mlrd. eurų nerealizuotųjų obligacijų nuostolių, kuriuos sušvelnino 38 mlrd. eurų apsidraudimo suma. Šie nuostoliai buvo laikomi pakeliamais. EBI taip pat pradėjo kurti 55 % tikslo klimato rizikos scenarijų, leisiantį įvertinti finansų sektoriaus atsparumą ir norą pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų nepalankiausiomis sąlygomis.

Duomenų teikimas suinteresuotiesiems subjektams

EBI tikslino savo duomenų strategiją, daugiausia dėmesio skirdama reguliavimo duomenų gavimui ir analizei bei dalijimuisi jais per Europos centralizuotos priežiūros duomenų infrastruktūros (EUCLID) platformą. Tai padėjo palengvinti duomenų mainus tarp suinteresuotųjų šalių, didinti skaidrumą,

užtikrinti rizikos analizės kokybę ir atitiktį teisės aktų reikalavimams. Strategijoje taip pat numatyta remti 3-iojo ramsčio duomenų centro įgyvendinimą ir pasiruošti 2023 m. skaidrumo tyrimui, kuris suteikė per 1,2 mln. duomenų vienetų. Be to, EBI baigė rengti duomenų vieneto modelio (DPM) 2.0 standartą, padėsiantį supaprastinti ataskaitų teikimo procesus, sumažinti sąnaudas ir sudaryti sąlygas skaitmeniniam privalomųjų ataskaitų teikimui. Pasitelkdama technologines inovacijas EBI stengėsi integruoti priežiūros, statistikos ir pertvarkymo ataskaitų teikimo sistemas, kad sumažintų ataskaitinę naštą ir reikalavimų laikymosi išlaidas ir propagavo *RegTech* sprendimus.

Skaitmeninių finansų ir MiCA bei SVA reglamentuose numatytų įgaliojimų vykdymas

EBI toliau įgyvendino Skaitmeninės veiklos atsparumo aktą (SVAA) ir Kriptoturto rinkų (MiCA) reglamentą. Nuo 2025 m. sausio mėn. įsigaliosiančiu SVAA siekiama didinti ES finansų sektoriaus skaitmeninį atsparumą. Bendradarbiaudama su kitomis Europos priežiūros institucijomis EBI pradėjo konsultacijas ir rengė informacinių ir ryšių technologijų (IRT) rizikos valdymo ir pranešimų apie incidentus politiką. Institucijos taip pat ruošėsi ypatingos svarbos IRT paslaugas teikiančių trečiųjų šalių priežiūros vykdymui.

2023 m. birželio mėn. įsigaliojo kriptoturtą reglamentuojantis MiCA reglamentas. EBI pradėjo konsultacijas dėl su turto susietų žetonų ir elektroninių pinigų žetonų emitentų techninių standartų. Daugiausia dėmesio skirta valdymui, testavimui nepalankiausiomis sąlygomis ir patekimui į rinką. Siekdama padėti pramonei persitvarkyti, EBI paskelbė gaires, ragino kuo greičiau imti jų laikytis ir įdiegė priežiūros sistemas. EBI taip pat stebėjo finansines inovacijas, pvz., kriptografijos sritį, dirbtinį intelektą ir *BigTech*, ir bendradarbiaudama su ES skaitmeninių finansų priežiūros akademija rengė skaitmeninių finansų priežiūros mokymo programą.

Gebėjimo kovoti su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu Europos Sąjungoje stiprinimas

2023 m. EBI sustiprino savo gebėjimą kovoti su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu visoje ES. Ji atnaujino jau parengtas ir paskelbė naujas gaires, kuriose daugiausia dėmesio skiriama kriptoturto paslaugų teikėjams (KTPS) ir ribojamųjų priemonių laikymuisi. Pirmumo tvarka buvo sprendžiami ir rizikos mažinimo ir pažeidžiamų grupių prieigos prie finansinių paslaugų užtikrinimo klausimai. EBI padėjo valdyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką ir priežiūrai koordinuoti įsteigė daugiau kaip 260 kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu kolegijų.

Pagrindinės iniciatyvos buvo EBI centrinės duomenų bazės, skirtos kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu trūkumams stebėti, (EuReCA) sukūrimas ir lėšų ir kriptoturto pervedimų gairių peržiūra. EBI taip pat padėjo steigti naują Kovos su pinigų plovimu instituciją – užtikrino sklandų įgaliojimų perdavimą ir padėjo rengti būsimą kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu sistemą.

ASV veiksmų gairės

Siekdama remti tvarią pertvarką Europos Sąjungoje EBI tobulino savo aplinkos, socialinės ir valdymo (ASV) rizikos veiksmų planą, kuriame daug dėmesio skiriama ASV rizikos integravimui į bankininkystės sistemą. Pagrindiniai darbai, be kita ko, buvo ASV rizikai taikomos prudencinės

tvarkos vertinimas, ataskaitos apie aplinkos ir socialinės rizikos reikšmę paskelbimas ir priemonių jos integravimui paspartinti pasiūlymas. EBI taip pat paskelbė ASV rizikos valdymo gaires ir stengėsi didinti skaidrumą pasitelkdama pagrindinius neigiamo poveikio rodiklius. Ji siekė spręsti ekomanipuliavimo problemą finansų sektoriuje ir teikė konsultacijas žaliųjų paskolų ir hipotekos klausimais. Be to, EBI ruošė 55 % tikslo klimato rizikos scenarijaus analizę, padėsiančią įvertinti finansų sektoriaus atsparumą su klimatu susijusiai rizikai.

Rizikos vertinimas

EBI toliau vertino ES bankų sektoriaus riziką ir pažeidžiamumą, daug dėmesio skirdama tokiems iššūkiams, kaip Rusijos invazija į Ukrainą, finansų rinkų nestabilumas, infliacija ir didėjančios palūkanų normos. Nepaisant šių iššūkių, ES bankų sektorius išliko atsparus – jo kapitalizacija buvo didelė (bendro 1 lygio nuosavo kapitalo pakankamumo koeficientas – 16 proc.), o pelningumas stabilus. Tačiau rizika, susijusi su didėjančiomis palūkanų normomis ir ekonomikos sulėtėjimu, ir operacinė rizika, pavyzdžiui, kibernetinės grėsmės, vis dar išlieka. EBI stebėjo likvidumą, turto suvaržymus ir finansavimo planus ir pagrindines išvadas skelbė rizikos vertinimo ataskaitoje, likvidumo tyrimuose ir palūkanų normos rizikos valdymo spalviniame tinklelyje.

Gaivinimas ir pertvarkymas

Siekdama tobulinti gaivinimo ir pertvarkymo sistemą 2023 m. EBI parengė gaires dėl gelbėjimo privačiomis lėšomis priemonės ir pertvarkymo galimybės testavimo. Ji paskelbė galutines gaires dėl bendro gaivinimo pajėgumo, kad gaivinimo planai būtų suderinti. Siekdama stiprinti pasirengimą krizėms ir atsparumą EBI taip pat stebėjo pertvarkymo sistemos konvergenciją ir MREL išteklių kaupimą.

Mokėjimo paslaugos

EBI stengėsi didinti mažmeninių mokėjimų efektyvumą, saugumą ir patogumą visoje ES. Svarbus pasiekimas – peržiūrėtoje Antrojeje mokėjimo paslaugų direktyvoje numatytų mokėjimo įstaigų leidimų išdavimo tarpusavio peržiūra, parodžiusi, kad procesai tapo skaidresni, bet esama nenuoseklus reguliavimo. EBI padėjo Europos Komisijai rengti Trečiąją mokėjimo paslaugų direktyvą ir toliau analizavo sukčiavimo atliekant mokėjimus duomenis.

Vartotojų ir indėlininkų apsauga

2023 m. EBI stiprino vartotojų ir indėlininkų apsaugą – koordinavo kontrolinio pirkimo veiklą, rengė mažmeninės rizikos rodiklius ir skelbė vartotojų apsaugos ataskaitas. Pagrindinės iniciatyvos buvo kredito paslaugų ir skundų nagrinėjimo skaidrumo didinimas. EBI taip pat peržiūrėjo indėlių garantijų sistemas ir analizavo indėlių draudimo pokyčius, stiprindama indėlininkų apsaugą ir finansinį stabilumą.

Priežiūros konvergencija ir nepriklausomumas

EBI tarpininkavo sprendžiant ginčą tarp Ispanijos ir Belgijos indėlių garantijų sistemų ir nustatė bendrus EPI priežiūros nepriklausomumo kriterijus. Siekdama efektyvinti priežiūros praktiką ir

mažinti sektoriuose kylančią riziką, ji taip pat atliko keletą tarpusavio vertinimų, daugiausia dėmesio skirdama leidimų išdavimui, elgesiui su hipotekos paskolų gavėjais ir kvalifikuotajam akcijų paketui.